

Nu kommer vargen

Enligt Meidners förslag från år 1975 skulle löntagarfonderna få aktier genom att företagen avstod en del av sin vinst. Enligt det nu framlagda förslaget skall företagen dels avstå en del av sin "övervinst", dels betala en avgift till fondsystemet baserad på lönesumman. Det kan finnas ideologiskt inriktade personer som anser det viktigt huruvida socialismen i Sverige skall införas genom avsättningar i procent av vinstsumman eller i procent av lönesumman. Detta är dock skäligen ointressant. Det som är intressant är inte hur det blir socialism utan om det blir socialism. Det kan också ha ett visst intresse att veta när det blir socialism.

Eftersom fondsystemet skulle få mer pengar enligt det nu aktuella förslaget än enligt Meidners förslag från år 1975 kommer införandet av socialismen att gå snabbare. Därför är 1981 års fondförslag farligare än vad Meidners förslag var. Förslaget är också farligare eftersom riskerna för att det skall bli genomfört är betydligt större. LO och det socialdemokratiska partiet har den här gången använt ett antal år åt att fundera igenom saken. Det är nu – får man antaga – efter moget övervägande i sak och med hänsynstagande till politiskt-taktiska överväganden som LO och socialdemokraterna kommit fram till att driva löntagarfondsfrågan vidare. Risken att fondsocialismen skall bli verklighet har också ökat genom att vi nu har haft borgerlig regering sedan 1976, att denna regering, genom egen förskyllan eller ej, har misslyckats med att få ordning på landets ekonomi och att risken därför är att väljarna 1982 vid fortsatt ekonomisk kris i sin desperation skall ånyo söka sig till socialdemokraterna bortseende ifrån att dessa har lovat inte bara att ta Sverige ur den ekonomiska krisen utan

även lovat att införa fondsocialism.

Kanske beroende på att löntagarfondsfrågan känns uttjatad, kanske därför att nyhetsvärdet bedömdes som lågt eller kanske därför att andra saker – tex avtalsrörelsen för de närmaste två åren, eller regeringens senaste sparplan för de närmaste sex månaderna – har ansetts viktigare, har kommentarerna till LO/SAPförslaget varit sparsamma och loja. Den borgerliga pressen har visserligen, vilket är glädjande, tagit avstånd från LO/SAPs förslag, men det har gjorts utan större engagemang eller, synes det, utan större insikt i frågans betydelse.

Aktiebörsen verkar inte ha tagit någon notis alls om LO/SAPs förslag om att avskaffa det privata aktieägandet. Fondbörsens unga lejon ägnar sig mer åt de aktuella P/E-talen och åt det glädjande faktum att regeringen, den borgerliga, har mildrat aktievinstbeskattningen och infört gynnsammare regler för skattefondersparandet. Att det är val nästa år och att en valseger för socialdemokraterna är möjlig och att detta parti av allt att döma mer eller mindre enhälligt kommer att besluta sig för att införa fonder som i sin tur leder till socialism, är ingenting som stämmer ner modet på aktie marknaden.

Om lönsamheten höjs från en för låg till en skäligen nivå kan man inte med rätta hävda att löntagarna avstår från att ta ut en löneökning som annars rätteligen hade bort tillfalla dem. SIF talar i sitt senaste fondförslag om "den kapitalbildning som uppstår genom vår lönepolitik". Resonemanget bygger på den lika marxistiska som felaktiga tanken att hela produktionsresultatet borde tillfalla de anställda. Det är en ren tillämpning av Marx' mervärdelära, som numera knappast längre accepteras

av någon.

Företagen lider inte brist på kapital. Företagen har brist på lönsamma investeringsprojekt. Detta kan inte rättas till genom införande av löntagarfonder. Det är värt att notera att löntagarfonder skulle vara ett otjänligt medel för att förse företagen med riskkapital även om det fanns en kapitalbrist. Det är mycket enkelt att föreskriva i lag att alla företag skall inbetala X procent av lönesumman och Y procent av vinstsumman till fondsystemets checkräkning. Vad som däremot är svårare att genomföra är att omvandla pengarna på fondens checkräkning till aktiekapital ute i företagen.

Det räcker inte med att fonden köper aktier på börsen. De pengarna går inte till företagen utan till den person som sålde de aktier som fonden köpte. Fonden kan bara förse företagen

med pengar genom att delta i nyemissioner. Men det är omöjligt att konstruera ett system med löntagarfonder som utan tvång kan förse företagen med riskkapital på marknadsmässiga villkor. Skälet härför är börstekniskt men avgörande. Vid nuvarande vinst- och kursläge är det inte lönsamt för företagen att nyemittera till börskurs.

De borgerliga partierna måste vinna valet 1982 för att förhindra fondsocialism. LO/SAPs förslag till fonder ger också de borgerliga partierna en chans att vinna 1982 års val, en chans partierna annars aldrig hade haft. Men för att detta skall vara möjligt måste alla på den borgerliga sidan inse att den socialistiska vargen nu är här och att det är den som måste skjutas, inte den lurviga björn som man tidigare gått ut på jakt för att fälla.